

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Communione, & Orationibus post Commun. dicendis. 11.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

fente Subdiaconus dabit pacem Diacono post datam pacem in Choro *Congreg. Rit. 17. Iunij 1606. & 15. Martij 1608.*

b *In Cereemoniali.* Hoc est, *Cereemon. Episc.* vt alijs notatum est.

c *Fiat Communio.* Diaconus cooperto Calice cum Palla, eoque posito paulo ultra medium Corporalis, intra Aram tamen versus cornu Euangelij, collocat in medio Corporalis Pixidem. quod si ea extrahenda sit de Tabernaculo, idem ipse extrahat cum genuflexionibus, antequam extrahat, & postquam extraxerit, genuflexo interim Celebrante & alijs circa Altare. Diaconus in cornu Epistolae stans profundè tamè inclinatus, dicit ad alta voce; *Confiteor*, manibus iunctis. Celebrans, postquam Diaconus Pixidem disceoperuit, stat in medio Altaris facie versa ad Diaconum; Subdiaconus item post Celebrantem stabit; qui, dicto: *Confiteor*, eodem loco stans dicit, *Misereatur*, & *Indulgentiã*, propè medium Altaris, facie item versa ad Diaconum, qui respondebit, *Amen*. Acolythi interea ante mediũ Altaris in superiori gradu extendunt linteum mundum genuflexi, facie sibi inuicem versa: Diacono verò & Subdiacono ante linteum genuflexis, Celebrans cum debitis genuflexionibus eos comunicat, præmissis verbis: *Ecce Agnus Dei, &c. Domine non sum dignus*, cum reliquis cereemonijs, de quibus supra nu. 6. est dictum.

Qui vero gestant intorticia, substituant sibi alios, donec comunicent, neque ac-

cedant cum intorticijs ad celebrantem pro communione.

Dum alios Celebrans communicat, Subdiaconus stat à sinistris Celebrantis, Diaconus in cornu Epistolae purificationem cum Calice ministrat, ijs, scilicet, qui de Clero sunt; non laicis, quibus purificationem dabit alter è Clero cum alio vase, aut vini, aut aque. Diaconus autem eo casu ad dexteram Celebrantis accedit. neque ministri patenam teneant sub mento comunicantium quod ad Episcopalem attinet maiestatem.

Sacerdotes cū stola de collo pendente comunicant, *ex Conc. Braccar. 3. can. 3.* ante Altare quoque vna cum Leuitis, & Clero; laici vero extra Chorum, *ex Conc. Tolet. 4. c. 17.* à quo semper excluduntur, *lib. 2. Apost. Constit. c. 57.* vt ostendatur honos Cleri à laicis distinctus, & vt Clerus inseruiat diuinis liberius, ait *Carol. Nouar. Episcopus.*

Facta communione cum debitis reuerentijs, Diaconus operit Pixidem, & reponit in locum suum, genuflexo interim Celebrante, & post eum Subdiacono: quibus deinde surgentibus, & reposito Calice in medio Altaris, detectoque, fiūt alia pro purificatione Celebrantis, quæ supra sunt dicta.

d *Communio.* Vide quæ habentur supra p. 1. tit. 13. n. 1. pag. 37.

Quod si remaneat Sacramentum in Altari, Ministri obseruent, & Diaconus præsertim dicturus, *Ite Missa est*, quæ supra Celebranti sunt præscripta. n. 7.

De Communione, & Orationibus post Communionem dicendis. XI.

1 Celebrante purificato, dum Calicem collocat in Altari, e liber Missalis defertur per ministrum ad cornu Epistolae, & collocatur, vt in Introitu. Ipse autem minister genuflectit iuxta cornu Euangelij, vt in principio Missæ. Deinde Celebrans stans iunctis manibus legit Antiphonam, quæ dicitur Communio, qua lecta, iunctis item manibus ante pectus vadit ad medium Altaris, & eo osculato, vertit se ad populum à manu sinistra ad dexteram, & dicit, *Dominus vobiscum*, & per eandem viam redit ad librum, & dicit Orationes post communionem, eisdem modo, numero, & ordine, vt supra dictæ sunt Collectæ. Quibus finitis, & claudit librum, & iungens manus ante pectus, reuertitur ad medium Altaris.

Altaris, ubi eo osculato vertit se ad populum, & dicit ut supra, *g Dominus vobiscum*, Quo dicto, stans iunctis manibus ante pectus versus populum, dicit, si dicendum est, *h Ite Missa est*, & per eandem viam reuertitur ad Altare. Si vero non sit dicendum, dicto, *Dominus vobiscum*, reuertitur eodem modo per eandem viam ad medium Altaris, ubi stans versus ad illud, iunctis ante pectus manibus dicit, *i Benedicamus Domino*. In Missis autem Defunctorum, eodem modo stans versus Altare dicit, *l Requiescant in pace*.

e Liber defertur Missalis, &c. Ibi finitur Missa: ubi nimirum est coepta, ait *Amalar. lib. 3. cap. 36.* aperte Iuo Carnot. *serm. de conuentione veter. & noui Sacrific. initio*, & in fine sermon. Apertius docet hunc ritum *Duran. lib. 4. cap. 57.* Reliqua patere possunt ex dictis initio Missae tit. *5. huius par. nu. 1. pag. 192. & 103. ex Microlog. c. 9.* qui meminit Orationum post Communionem.

f Claudis librum. * manu dextra, ita ut pars libri clausa calicem respiciat. Porro eius est claudere, cuius & aperire, aperuit autem initio librum Missalem idem Sacerdos.

2 In Quadragesima autem à Feria quarta Cinerum vsque ad Feriam quartam maioris Hebdomadae, in feriali Officio postquam Celebrans dixit Orationes post communionem cum suis solitis conclusionibus, antequam dicat, Dominus vobiscum, stans in eodem loco ante librum dicit, Oremus, in Humiliate capita vestra Deo, caput inclinans, & extensis manibus subiungit eadem voce n Orationem super populum ibidem positam: qua finita, osculatur Altare, & vertens se ad populum dicit, Dominus vobiscum, & alia ut supra.

m Humiliate capita vestra Deo. indicat *Amalar. libro 3. cap. 37.* hæc dici hoc loco.

n Orationem super populum: appellat *Amalar. ibid.* quasi alteram benedictionem, & idem habet *Microlog. cap. 51.* distribuebatur enim panis benedictus in fi-

g Dominus vobiscum. Bis in fine Missæ dicitur, *Dominus vobiscum*: quia cupit Ecclesia, ne discedentes ab Ecclesia longè fiant à Deo. *Lopez. lib. 2. c. 19. §. 1.*

g Ite Missa est. Dicitur versus populum, quia dimittitur, ex *Microlog. c. 46.*

i Benedicamus Domino. Dicitur versus Altare: ex eodem *Microlog. ibid.* quia ibi peculiari modo Dominus adest.

l Requiescant in pace. Dicitur item versus Altare, quia sermo est de absentibus.

Quando, & cur dicatur, *Ite Missa est*, & *Benedicamus Domino*, iam diximus supra tit. 13. p. 1 pag. 37.

ne Missæ: & quia hoc non licebat in Quadragesima ob ieiunium, pro pane dicta est alia Oratio super populum, ita *Honor. in Gemma lib. 1. c. 61.*

Habentur autem in Sacramen. *Gregor. hæc Orationes cum titulo: Super populum.*

3 In Missa solemniori Diaconus defert librum Missalis ad cornu Epistola, deinde vadit retro post Celebrantem: p Subdiaconus vero vadit ad cornu Euangeliy, ubi Calicem mundat, aptat cum purificatorio, patena & palla cooperit, plicat Corporale, reponit in bursam, & illam ponit super Calicem coopertum velo, quem collocat in Altari, q vel super Credentia, ut prius: postea redit ad locum suum retro post Diaconum: qui cum dicit, Ite, Missa est, cum Celebrante r vertit se ad populum, & in Quadragesima dicto per Celebrantem, Oremus, Diaconus in cornu Epistola vertens se ad populum, iunctis manibus & dicit ut supra, Humiliate, &c. quo dicto vertit se versus Altare à tergo Celebrantis, & Celebrans dicit Orationem super populum.

o Dia-

o *Diaconus defert librum*. Cura libri Missalis spectant magis ad Diaconum, quam ad Subdiaconum, qui eiusdem tantum curam habet in ordine ad Euangeliū initio, seu in fine Missæ legendum siue à Celebrante, siue à Diacono. Subminister enim est Euangelij ad sustinendum librum, inde fit, vt Diaconus solus libro assistat in reliquis, numquam Subdiaconus.

Defert autem cum genuflexione, quādo transit ante medium Altaris, & clausum portat; quem deinde aperit, vbi legenda est, *Communio*.

p *Subdiaconus vero vadit*, &c. Cum debita genuflexione in medio Altaris, aduertens vt cedat superiorem gradū Diacono transeunti. cetera facit, vt in Rubrica.

q *Vel super Credentia*, vt prius. Amoueri vult tum Corporale, tum Calicem de Altari *Durand. c. 54.* & magis placet, *ex tit. 7. supra numer. 9.* immo. vero etiam

magis decet; neque traditur Calix Cæremoniario, à quo neque comitatur in hoc casu Subd. ac. qui tamen vadit, & redit per breuiorem viam, vt adfit ad Orationem, post Diaconum in loco suo.

Celebrans dictis Orationibus nō claudit librum, sicut à principio non aperuit; & qui apertum inuenit, apertum relinquit: quæ sūt per ministros ad maiorem solemniter Celebrantis dignitatem.

r *Vertit se ad populum*. Ob rationem allatam supra *num. 1.* sed ante quā se vertat Diaconus, genuflectat versus Altare; & postquam dixerit, redeat eodem modo quo Celebrans, & vna simul cum eo. neque Celebrans dicere debet submissa voce: *Ite Missa est*: quod quidam docuere.

s *Dicit vt supra, Humiliate*, &c. Eodem quidem modo, quo dicere solet, & debet. *Ite Missa est*: quia populum alloquitur; sed in cornu Epistola, & sine genuflexione.

De benedictione in fine Missæ, & Euangelio sancti Ioannis. XII.

i **D**ICTO, *Ite Missa est*, vel, *Benedicamus Domino*, vt supra, Celebrans ante medium Altaris stans iunctis manibus super eo, & capite inclinato, dicit secreto, r *Placeat tibi sancta Trinitas*, &c. quo dicto, extensis manibus hinc inde super Altare positis, ipsum in medio u osculatur: tum erigens se, adhuc stans versus illud, eleuat ad calum oculos & manus, quas extendit, & iungit, caputq; Cruci inclinans dicit voce intelligibili, x *Benedicit vos omnipotens Deus*, & iunctis manibus, ac demissis ad terram oculis, vertens se ad populum à sinistro latere ad dextrum, extensa manu dextera, iunctisque digitis, & manu sinistra infra pectus posita, y semel benedicit populo, dicens, *Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Amen.* & z circulum perficiens accedit ad cornu Euangelij vbi dicto, *Dominus vobiscum.* & Bz. Et cum spiritu tuo, pollice dextro signans primum signo crucis Altare, seu librum in principio Euangelij, deinde frontem, os, & pectus, dicit, *Initium sancti Euangelij secundum Ioannem*, vel, *Sequentia sancti Euangelij*, vt dictum est in Rubricis generalibus, & Bz. *Gloria tibi Domine*, iunctis manibus legit Euangelium, In principio, vel aliud vt conuenit. Cum dicit, a *Et Verbum caro factum est*, genuflectit versus cornu Euangelij, & surgens prosequitur vt prius, quo finito, minister stans à parte Epistola respondet, *Deo gratias.*

t *Placeat tibi Sancta Trinitas*. Hanc Orationem habet *Microlog. cap. 22.* sed post datam benedictionem populo; qui

ritus à *Durando cap. 59.* tanquam adhuc vsitatus cominendatur. sed noua Oratione decet prius petere à Deo efficaciam proxima